

PARLAMENT EUROPEJSKI

2009 - 2014

Komisja Praw Kobiet i Równouprawnienia

2010/2239(INI)

15.12.2010

OPINIA

Komisji Praw Kobiet i Równouprawnienia

dla Komisji Zatrudnienia i Spraw Socjalnych

w sprawie dążenia do adekwatnych, stabilnych i bezpiecznych systemów emerytalnych w Europie
(2010/2239(INI))

Sprawozdawczyni komisji opiniodawczej: Barbara Matera

PA_NonLeg

WSKAZÓWKI

Komisja Praw Kobiet i Równouprawnienia zwraca się do Komisji Zatrudnienia i Spraw Socjalnych, właściwej dla tej sprawy, o uwzględnienie w końcowym tekście projektu rezolucji następujących wskazówek:

- uwzględniając strategię sztokholmską Rady Europejskiej z 2001 r. dotyczącą reformy systemów emerytalnych w Europie,
  - uwzględniając decyzję Rady Europejskiej podjętą w 2001 r. w Laeken w sprawie wspólnych celów dotyczących emerytur, podkreślającą potrzebę uczynienia ich adekwatnymi, stabilnymi i elastycznymi,
  - uwzględniając zieloną księgę pt. „Na rzecz adekwatnych, stabilnych i bezpiecznych systemów emerytalnych w Europie”,
- A. mając na uwadze, że obliczenia dotyczące świadczeń emerytalnych oparte są na wysokości wynagrodzenia objętego ubezpieczeniem i na okresie pracy, a także mając na uwadze występowanie w zakresie wysokości otrzymywanych przez kobiety świadczeń emerytalnych istotnych niekorzystnych warunków, spowodowanych z jednej strony przerwami w pracy oraz często niedobrowolną pracą w niepełnym wymiarze czasu, a z drugiej strony – różnicą w wynagrodzeniu kobiet i mężczyzn, co nie sprzyja uprawnieniom i oszczędnościom pozwalającym cieszyć się poczuciem bezpieczeństwa w starszym wieku, przy czym odbija się to na dochodach w okresie całego życia, ochronie socjalnej i emeryturach, prowadząc do wyższych wskaźników zagrożenia ubóstwem, zwłaszcza po przejściu na emeryturę,
- B. mając na uwadze, że państwa członkowskie odpowiadają za swoje systemy emerytalne i należy uszanować ich kompetencje w tej dziedzinie,
- C. mając na uwadze, że osoba, która poświęca swój czas i swoje zdolności na wychowywanie dzieci lub opiekę nad osobami starszymi, powinna cieszyć się uznaniem społeczeństwa oraz że cel ten mógłby zostać osiągnięty przez przyznanie takiej osobie odrębnych uprawnień, w szczególności dotyczących emerytury,
- D. mając na uwadze, że równość kobiet i mężczyzn jest wartością, celem i podstawowym prawem w Unii oraz że instytucje UE mają obowiązek uwzględniania kwestii równości płci we wszystkich podejmowanych działaniach,
- E. mając na uwadze, że kobiety są bezpośrednio i pośrednio dyskryminowane w zakresie różnych aspektów związanych z emeryturami w Unii Europejskiej,
- F. mając na uwadze, że przewidywany wpływ reform emerytalnych jest zazwyczaj oparty na profilu średnio zarabiającego mężczyzny zatrudnionego w pełnym wymiarze czasu pracy i realizującego pełną ścieżkę kariery zawodowej, a aktuarialne tabele statystycznej długości życia z podziałem na płeć mają negatywny wpływ na obliczenia wysokości emerytury kobiet i przewidują w odniesieniu do nich niższą stopę zastąpienia dochodów netto przez świadczenie emerytalne,

- G. mając na uwadze, że w przebiegu swej kariery zawodowej kobiety częściej przerywają pracę zawodową z powodu opieki nad dziećmi, osobami zależnymi czy chorymi lub starszymi członkami rodziny oraz że mają częściej niż mężczyźni tendencję do przerywania pracy zawodowej lub podejmowania pracy w niepełnym wymiarze czasu, żeby poświęcić się obowiązkom rodzinnym,
- H. mając na uwadze, że emerytom grozi pauperyzacja, a starsze kobiety stanowią jedną z najbardziej narażonych grup, której zagraża ubóstwo, a także mając na uwadze, że w roku 2007 wskaźnik zagrożenia ubóstwem był wyższy w przypadku kobiet (17%) niż mężczyzn (15%) i że ta rozbieżność była szczególnie wysoka w przypadku osób starszych (22% kobiet wobec 17% mężczyzn) i rodziców samotnie wychowujących dzieci (34%),
- I. mając na uwadze, że opiekunowie pracujący w domu są nadal dyskryminowani, gdyż ich lata pracy nie są uwzględniane przy obliczaniu wysokości emerytur i innych uprawnień,
- J. mając na uwadze, że starsze kobiety znajdują się w szczególnie niekorzystnej sytuacji w przypadku, gdy ich prawo do świadczeń emerytalnych wynika ze stanu cywilnego (renta rodzinna) i gdy ze względu na przerwy w przebiegu kariery zawodowej nie przysługują im wystarczające nabyte przez nie same prawa do świadczeń emerytalnych,
- K. mając na uwadze, że równość emerytur mężczyzn i kobiet, także pod względem wieku przechodzenia na emeryturę, została wyznaczona jako cel, oraz mając na uwadze różnicę wysokości emerytur kobiet i mężczyzn będącą kontynuacją i konsekwencją utrzymującej się różnicy w wynagrodzeniu kobiet i mężczyzn, która wynosi obecnie w UE średnio 18%, dochodząc w niektórych państwach członkowskich do 30,3%, co prowadzi do nierówności na rynku pracy i do zagrożenia ubóstwem w starszym wieku,
- L. mając na uwadze, że większość systemów europejskich podniosła ustawowy wiek emerytalny lub ma zamiar to zrobić, opierając się m.in. na średniej długości życia,
- M. mając na uwadze, że osoby starsze mają trudności ze znalezieniem swojego miejsca na rynku pracy i są często zwalniane jako pierwsze, a po zwolnieniu nie mają możliwości uiszczania składek na odpowiednio wysoką emeryturę,
- N. mając na uwadze, że większość państw członkowskich proponuje oparcie się w coraz większym stopniu na prywatnych systemach emerytalnych, aby zapewnić odpowiednią stopę zastąpienia dochodów netto przez świadczenie emerytalne, co oznacza, że należy zająć się kwestią wielu niekorzystnych warunków przystępowania kobiet do tych systemów – jak różnica w przebiegu kariery zawodowej ze względu na płeć, bezpłatne przerwy w pracy zawodowej lub segregacja zawodowa, skutkujące mniejszym dostępem kobiet do dobrej jakości systemów ubezpieczenia emerytalnego,
- O. mając na uwadze, że kobiety wykonują często gorzej płatną pracę, co dodatkowo utrudnia odkładanie oszczędności na ubezpieczenie emerytalne,
1. jest zdania, że systemy emerytalne powinny być oparte na adekwatnych, trwałych i sprawiedliwych kryteriach; wzywa państwa członkowskie do zapewnienia równego traktowania kobiet i mężczyzn dzięki uwzględnianiu sytuacji, kiedy przerywają pracę zawodową z uwagi na obowiązki opiekuńcze, a także okresów zatrudnienia kobiet na

umowę w niepełnym wymiarze czasu pracy lub ich przebywania na urlopie macierzyńskim; wzywa też, by unikać tworzenia nowych „pętli zależności”;

2. uważa, że wszelkie wnioski dotyczące adekwatnych, stabilnych i bezpiecznych systemów emerytalnych w Europie muszą mieć na celu zniesienie nierówności między kobietami i mężczyznami w Unii Europejskiej; wnioski te muszą zakazywać bezpośredniej dyskryminacji w prywatnych i publicznych systemach emerytalnych, w tym praktyki uzależniania płatności i składek od średniej długości życia, co oznacza, że prywatne, państwowe i zakładowe systemy emerytalne bazujące na zdefiniowanych składkach powinny stosować kryteria aktuarialne jednolite dla obu płci;
3. uważa, że okresy poświęcane przez kobiety lub mężczyzn na opiekę nad dziećmi lub innymi wymagającymi opieki członkami rodziny powinny być uwzględniane jako rzeczywiste zaliczane okresy ubezpieczenia, uprawniające do otrzymania emerytury i do jej obliczania;
4. wzywa państwa członkowskie do zajęcia się strukturalnymi czynnikami sprzyjającymi nierównościom w systemach emerytalnych, w tym organizacją opieki i godzeniem życia rodzinnego i zawodowego, nierównościami na rynku pracy, różnicami w płacach kobiet i mężczyzn oraz bezpośrednią dyskryminacją w drugim i trzecim filarze systemów emerytalnych;
5. zachęca państwa członkowskie do uwzględniania przy obliczaniu świadczeń emerytalnych czasu i inwestycji związanych ze sprawowaniem opieki nad osobami zależnymi, bez względu na ich wiek czy stopień zależności;
6. apeluje do państw członkowskich o zapewnienie indywidualnych i odpowiednich praw emerytalnych dla wszystkich, w tym dla osób – zwłaszcza kobiet – które przerywały karierę zawodową z uzasadnionych przyczyn, co zapewni wszystkim godne życie na starość;
7. apeluje do państw członkowskich o zapewnienie równości w zakresie emerytur na przykład dzięki ujęciu w systemach emerytalnych okresów opieki nad dziećmi lub okresów opieki nad członkami rodziny, przy uwzględnieniu w szczególności, że zadań tych wciąż najczęściej podejmują się kobiety, co obniża wysokość ich przyszłych świadczeń emerytalnych;
8. podkreśla, że własne dochody i płatna praca kobiet są nadal kluczem do ich niezależności gospodarczej oraz do większej równości między kobietami i mężczyznami w całym społeczeństwie; zwraca się do państw członkowskich UE o zindywidualizowanie praw do ubezpieczenia społecznego z uwzględnieniem uprawnień emerytalnych;
9. wzywa państwa członkowskie do sporządzenia właściwego systemu minimalnych przychodów oraz do dokonania przeglądu krajowych systemów emerytalnych w odniesieniu do ról społecznych kobiet i mężczyzn z uwzględnieniem wyższej średniej długości życia kobiet – bez wykorzystywania jej w żadnym przypadku do uzasadnienia dyskryminacji ze względu na płeć – a także istotnych różnic w poziomie wynagrodzenia mężczyzn i kobiet, które to różnice decydują o wysokości przyznawanych emerytur, często spychając je poniżej progu ubóstwa, oraz do wyeliminowania różnicy w wysokości

świadczeń emerytalnych kobiet i mężczyzn;

10. ze względu na fakt, że różnice wysokości emerytur kobiet i mężczyzn wynikają z różnicy ich płac, zwraca się do Komisji o podjęcie stanowczych działań w celu zlikwidowania tej rozbieżności;
11. zwraca się do państw członkowskich o wypracowanie sposobów zapobieżenia występowaniu na rynku pracy negatywnych dla zatrudnienia kobiet skutków spowodowanych środkami na rzecz wsparcia, oszacowania czy podniesienia wartości pracy polegającej na prowadzeniu domu; w związku z tym zwraca się o oszacowanie wpływu na społeczeństwo i na zatrudnienie kobiet środków na rzecz uznania pracy polegającej na prowadzeniu domu, w szczególności w postaci wartości liczbowej stosowanej przy obliczaniu wysokości emerytur;
12. podkreśla konieczność wypracowania europejskiej strategii na rzecz zatrudnienia, która zachęci większą liczbę kobiet do udziału w rynku pracy i będzie przeciwdziałała nierównościom w zakresie zatrudnienia, wywierającym uwarunkowany płcią wpływ na poziom składek emerytalnych i wysokość świadczeń;
13. apeluje do Komisji o wszczęcie procedury mającej na celu usunięcie art. 5 ust. 2 dyrektywy 2004/113/WE, który dopuszcza dyskryminację kobiet w zakresie produktów emerytalnych;
14. wzywa Komisję do wspierania europejskiej dyrektywy ramowej dotyczącej minimalnych świadczeń emerytalnych, która mogłaby przewidywać, że każdej osobie po przekroczeniu określonego wieku, bez względu na liczbę przepracowanych lat, przysługuje prawo do minimalnej emerytury;
15. apeluje do Komisji i państw członkowskich o zobowiązanie podmiotów finansujących zakładowe i inne dodatkowe systemy emerytalne do korzystania przy obliczaniu świadczeń emerytalnych z neutralnych pod względem płci tabel śmiertelności, aby zapobiec karaniu kobiet za dłuższą średnią życia niższymi niż w przypadku mężczyzn stopami zastąpienia dochodów netto przez świadczenie emerytalne;
16. apeluje do Komisji i państw członkowskich UE o przeprowadzenie kompleksowych ocen wpływu obejmujących wszystkie reformy ubezpieczeń społecznych, w szczególności systemów emerytalnych, które mogą mieć negatywny wpływ na zatrudnienie kobiet i prawa emerytalne, taki jak cięcia w zakresie opieki dziennej i świadczeń opiekuńczych nad osobami starszymi, polityka emerytalna itp.;
17. wzywa Komisję i państwa członkowskie do dopilnowania, aby w szczególności zakładowe systemy emerytalne nie dyskryminowały kobiet oraz nie utrwały istniejących wzorców, które już i tak stawiają kobiety w niekorzystnej sytuacji pod względem świadczeń i składek; apeluje do Komisji o zbadanie ewentualnych dyskryminujących kobiety skutków art. 5 dyrektywy 2004/113/WE;
18. z zadowoleniem przyjmuje zieloną księgę Komisji na rzecz adekwatnych, stabilnych i bezpiecznych systemów emerytalnych, pod warunkiem dalszego przestrzegania zasady pomocniczości oraz z zastrzeżeniem, że państwa członkowskie pozostaną odpowiedzialne

za krajowe strategie polityczne i systemy emerytalne oraz zachowają uprawnienia w tym zakresie;

19. z zadowoleniem przyjmuje zieloną księgę Komisji na rzecz adekwatnych, stabilnych i bezpiecznych systemów emerytalnych, pod warunkiem że unijne strategie polityczne i ewentualne nowe rozporządzenia i dyrektywy UE zagwarantują utrzymanie solidarności międzypokoleniowej, solidarności w ramach danego pokolenia oraz solidarności kobiet i mężczyzn;
20. z zadowoleniem przyjmuje zieloną księgę Komisji na rzecz adekwatnych, stabilnych i bezpiecznych systemów emerytalnych, w szczególności dążenie Komisji do poprawy systemu nabywania praw emerytalnych przez obywateli UE pracujących (tymczasowo) w innym państwie członkowskim;
21. wzywa Komisję do wzięcia pod uwagę faktu, że istniejące już możliwości nabycia (dodatkowych) świadczeń emerytalnych są często zbyt złożone i obciążone wysokim ryzykiem; zachęca zatem Komisję, aby umożliwiła państwom członkowskim zapewnienie większej przejrzystości i bezpieczeństwa przy wyborze lub przystępowaniu do wybranej opcji, w szczególności w przypadku kobiet, które mogłyby korzystać z dodatkowego systemu ubezpieczenia emerytalnego;
22. apeluje do Komisji, aby nie występowała z nowymi unijnymi wnioskami dotyczącymi zdefiniowania „adekwatnej emerytury”, ponieważ taka definicja nie uwzględni zasadniczych różnic między państwami członkowskimi w odniesieniu do dostępności i przystępności cen innych usług i świadczeń na rzecz osób starszych (takich jak usługi mieszkaniowe, opieka i transport publiczny).

WYNIK GŁOSOWANIA KOŃCOWEGO W KOMISJI

Data przyjęcia	13.12.2010
Wynik głosowania końcowego	+: 20 -: 0 0: 2
Posłowie obecni podczas głosowania końcowego	Regina Bastos, Edit Bauer, Andrea Češková, Marije Cornelissen, Silvia Costa, Tadeusz Cymański, Ilda Figueiredo, Teresa Jiménez-Becerril Barrio, Philippe Juvin, Barbara Matera, Elisabeth Morin-Chartier, Siiri Oviir, Raúl Romeva i Rueda, Marc Tarabella, Britta Thomsen, Anna Záborská
Zastępca(y) obecny(i) podczas głosowania końcowego	Izaskun Bilbao Barandica, Anne Delvaux, Cornelia Ernst, Christa Klaß, Mariya Nedelcheva, Sirpa Pietikäinen, Rovana Plumb